

САВЕЦКАЯ ВЕЛАРУСЬ

ВЫДАНЬНЕ ЎСЕБЕЛАРУСКАГА ВЫКАНАЎЧАГА КАМІТЭТУ САВЕТАЎ

Пралетары ўсіх краўў, злучайцеся!
Копт нумару—15 руб. (вып. 22 г.)

Падпісная плата—
Звычайная—400 р. льготная—300 р.
Плата за абвесткі—300 руб. за радок пятаму.
Сьпешны—на 50% даражэй.
Плата за публікацыю аб страце дакумантаў:
За 1 дакумант—500 руб.
кожны дакумант—200 руб.
копію кніжкі—100 руб.
Чырвоі і ўтрыманца Сап. Забавьскі—даражня.
Падпіска і абвесткі прымаюцца ў Контр-агонтстве пры Дзяржаўным Выдавецтве.
(Менск, Петрапаўлаўская, 8).

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі:
МЕНСК, Зыгарэйская, 97.

Трэці год выданьня.

Штодзённая газета.

№ 263 (668). Нядзеля, 26-га лістапада 1922 г.

Раўняюцца па рабочаму.

Наша вёска перажывае гарачую пару перавыбару.

Гэта яшчэ толькі першы год, калі сялян у супакойнай абстаноўцы выбіраюць свае сельсаветы і волісполкомы.

Якія-ж адносіны сялянства да перавыбару і каго яны выбіраюць?

Апошнія весткі з вёскі адзначаюць, што ваша сялянства вельмі шчыра ўзялося за справу перавыбару і сочыць за ўсім іх ходам, чаго не робіла дагэтага часу.

Мала таго. Яны ня толькі падмаюць руку за таго ці другога кандыдата, а як гэта рабілася ў мінулыя гады, а шкваліцца, хто ён такі, што і дзе ён рабіў дагэтуль, пытаюць аб яго адносінах да савецкай улады, калі ён беспартыйны, і тагды толькі пачынаюць за яго галасаваньне.

Гэта ўсё каза аб тым, што наш сялянства ўсё больш адносіцца да агульна-грамадзянскіх абавязкаў, да будаўніцтва жыцця на зусім новых пачатках.

Мы маем весткі, што ў Бабруйскім павене перавыбары закончаны. Выбрана шмат камуністаў, а ўсе іншыя, самыя сумленныя грамадзяне, больш усяго вясковая беднота.

Малюнк выбару ў Ігуменскім павене нам кажа, што там таксама прайшлі толькі камуністы і беспартыйная беднота, якая за ўсе часы існаваньня Савецкай улады на Беларусі, пры ўсіх палітычных сытуацыях нічым не зацікавіла сябе ў вачох грамадзянства, якая заўсёды была прыхільнай да Савецкага строю. Выбіраюць шмат чырвонаармейцаў, якія па дэмабілізацыі пазварочваліся дамоў.

Трэба адзначыць яшчэ адно зьявішча,—гэта выбары ў саветы кабет. Гэта свайго роду ёсьць вялікі крок уперад, калі наша няписменная сялянства пачынае прымаць удзел у будаўніцтве дзяржавы.

Як кажуць вам допісы з месц, наша сялянства на выбарах абгаворвае ўсе баючыя пытаньні і абгаворвае ня так сабе абм пагаварыць, а сьведома прымае паліты-

ку Савецкай улады. І, чаго трэба, ло чакаць, усюды прызнаюць, што інакш і быць не магло. Шмат абгаворваецца харчовы падатак і грашовыя падаткі і выносацца рэзалюцыі, што гэта ня ёсьць вялікі ціжар, а калі каму і труднавата пад час прыходзіцца, то гэта толькі часова; але як адзіны заняўляюць, што ўсё гэта патрэбна, каб утрымаць усе тыя заваяваньні, за якія шмат крыві праліў той жа самы сялян і рабочы.

Гэткія адносіны да перавыбару, да тлумачэньня ўсіх жыццёвых пытаньняў, падкрэсьліваюць, што наш сялян у пабудове пралетарскай дзяржавы ня ёсьць нешта пасыўнае, а актыўна бярацца за справу, з поўнаю вераю, што ён ня сеньня доўга заўтра, але зьнішчыць усё, што стаіць на дарозе да лепшай будучыны, верыць, што ён сам у саюзе з рабочым заважэ тэту будучыну.

Калі мы параўнаем выбары ў горадзе, якія ня гэтак даўно адбыліся, і выбары на вёсцы, якія йдуць цяпер, то убачым, што ў іх нешта ёсьць супольнае... Сялянні часам сьведома, а часам можа і інстынктыўна раўняюцца па рабочаму. Як той, гэтак і другі выбірае ў першую чаргу камуністаў і беспартыйную, але сумленную працоўную беднату. Вяз спрэчак абгаворваюць пытаньні дня і ўхваляюць адналькава палітыку Савецкага ўраду.

Гэткае адзядушасць сялянства і рабочага ня ёсьць выпадковасць. Гэта тлумачыцца тым, што як рабочы, гэтак і сялян становіцца палітычна адзядуваным, пачынае разумець тактычную чынасьць рабоча-сялянскай улады, а з другога боку—улада адзінакава адвальнае інтарэсы як рабочага, гэтак і сялянства.

Усё гэта дае магчымасьць нашаму сялянству найсьці нага у нагу з рабочым і гэтым самым яшчэ больш замацаваць той брацікі саюз рабочых і сялян, якому ня страшна ніякая контр-рэвалюцыя ні ўнутраная ні ўнешняя.

шасьцяў» будуць змагацца з белпанскім польскім урадам, пастольку беларускае сялянства можа быць здаровена вынікам выбару. Але ўсё ж такі трэба падкрэсьліць, што інтарэсы беларускага сялянства і лінія, якой, пэўна, будуць трымацца гэтыя дэпутаты, р сходзіцца. Яны будуць змагацца за дробныя ўступкі нацыянальнага характару ў той час, як інтарэсы беларускага сялянства найлепш когучь быць забавьшчаны толькі пры зьнішчэньні буржуазнай Польшчы і заснаваньні на яе руінах рабоча-сялянскай савецкай рэспублікі.

Д. А.

ЛЕЗАНСКАЯ КАМФЭ-РЭНЦЫЯ.

Кэрзан—старшыня Камфэрэнцыі.

ЛЕНДАН, 23—11. Старшыней на Лэзанскай камфэрэнцыі выбран Кэрзан. Пасьля фармальнага прамоў камфэрэнцыя вылучыла 3 камісіі на пытаньнях тэрытарыяльных, ваенных, пралях, грашовых і эканамічных, разгляд інтарэсаў чужаземцаў у Турэччыне. Старшынямі камісіаў назначаны ангельскі, францускі і італьянскі дэлегаты. Турэцкая дэлегацыя выказала пратэст супроць недапушчэньня Расеі ў удзелу ў камфэрэнцыі і патрабавала назначэньня старшыней адной камісіі турэцкага дэлегата. Усе дэлегаты прызналі вельмі важным удзел Расеі і чарнаморскіх дзяржаў. Камфэрэнцыя прызнала магчымым даць турэцкаму дэлегату месца старшыні толькі адной падкамісіі, зазначаючы, што быць старшыней у камісіі могуць прадстаўнікі запрашаючых дзяржаў.

Расея будзе прымаць удзел.

ЛЕНДАН, 23—11. Газета «Дэйлі Геральд» паведамляе, што саюзнікі ў Лэзані прызналі неабходным паставіць на павестьмі дню палітычнай камісіі пытаньне аб Дарданелах, чым зацьвердзілі ўдзел прадстаўнікоў Расеі ў абгаворваньні тэрытарыяльных ваенных пытаньняў.

Склад расейскай дэлегацыі.

МАСКВА, 24—11. У расейскую дэлегацыю на Лэзанскую камфэрэнцыю ўваходзяць Чырвын, Ракоўскі, Мэзіван і Вароўскі.

У Нямеччыне.

Кангрэс фабрычна-заводзкіх камітэтаў.

БЭРЛІН, 23—11. У Бэрліне адчыніўся агульна-нямечцкі кангрэс фабрычна-заводзкіх камітэтаў. Прымае удзел вагромны лік рабочых і дэлегатаў, прыехаўшых з усіх канцоў рэспублікі. Настрой баявы. Кангрэс адчыніўся чытаньнем прывітаньня Кангрэсу Камуністычнага Інтэрнацыяналу. Прадстаўнік незалежных рабочых, што рабочыя незалежных расчараваліся ў сваіх правадырох. Прамова дэлегата Гротэ, які выкрыв правакацыйную дзейнасьць правадыроў прэфэсыянальных саюзаў, спатканы бурнымі эплельсьментамі.

Забастоўка чыгуначнікаў

БЭРЛІН, 23—11. Забаставалі рабочыя Бэрлінскай гарадзкой чыгуны.

Да жыхаоства Савецкай Беларусі.

Ні вайна, ні эпідэмія, ні іншае стыхійнае гора ня ўносяць столькі ахвир, як тубэркулёз. Трэцяя частка людзей на ўсім сьвеце ў веку ад 30—40 год гібне ад сухотаў, адна сёмай частка вольна чалавечтва памирае ад сухотаў, палавіна ўсіх выпадкаў інваліднасьці залежыць ад сухотаў.

У Эўропе кожны дзень памірае ад тубэркулёзу 3000 чалавек, 2 чал. у кожную мінуту. Тубэркулёз—пралетарскае занядушальнае, ад яго гібуць галоўным чынам працоўныя масы. Барацьба з тубэркулёзам—абавязковае дзяржавы. За кароткі перыяд Рэвалюцыі Нар. Кам. Аховы Здраўя Беларусі, апрачыслы на самадзейнасьць працоўных мас, шмат зрабіў у гэтым кірунку. У гора Менску ёсьць тубэркулёзная амбуляторыя (Дыспансэр), дзе сухотнікі дастаюць пароду і ўказаньні, як берагчы сямя ад гэтай пошасьці, даецца мэдыцынская дапамога і належнае харчаваньне. Ёсьць дзіцячая санаторыя для кожнага тубэркулёзу, улетку існавала санаторыя для дарослых сухотнікаў. Але дзеля плянамернай барацьбы з сухотамі трэба яшчэ многа зрабіць. Трэба адчыніць пастаянную дзіцячую санаторыю для дзяцей, пачнуць для дарослых, трэба павялічыць амбуляторыі для дзіцячага прыёму, трэба адчыніць шпіталь для хворых у цяжкай стадыі сухот і г. д. Але агульны эканамічны і фінансавы крызіс краю ў зьвязку з недахватам мясцовых фінансаў і стрывавых сум не дае магчымасьці павялічыць плян барацьбы з тубэркулёзам.

Дзеля вынаходзі сродкаў на гэту барацьбу Нар. Кам. Аховы Здраўя Беларусі назначае 26—28 лістапада грахдзеньнік на скарбоначны збор, лётарыю-алегры, падпісныя лісты і цэлы шэраг іншых збораў на барацьбу з сухотамі. Удача збору залежыць ад прыхільнасьці ўсіх слаёў насяленьня ня толькі да важнасьці і неабходнасьці збору, але і ад чыннага ўдзелу ў барацьбе проці агульнага ворага—проті сухот.

Няхай усе арганізацыі, прадпрыемствы і дзяржаўныя ўстановы павясуць свае арганізацыйны аддэлячынні і вялікія дабравольныя ўзномы з мэтай аб'яднаньня ўсіх жыхароў Сав. Беларусі проці агульнага ворага—проті сухот.

Няхай ня будзе ніводнай фабрыкі, ніводнай майстэрні, ніводнай установы, дзе ня былі-б сабраны магчымы ахвир на протісухотныя мерапрыяцці.

Рабочыя, сяляне, чырвонаармейцы і ўсе грамадзяне Савецкай Беларусі, ахвируйце на змаганьне з сухотамі!

Дапамагаючы іншым, вы абароніце сябе ад пошасьці сухот.

Усе на барацьбу з тубэркулёзам!

Арганізацыйны камітэт на правядзеньню трохдзеньніка у барацьбе з тубэркулёзам.

Новы урад у Нямеччыне.

Дэкларацыя Куно.

ГАННОВЭР, 23—11. У нямецкім ройхстагу Куно сказаў вялікую праграмную прамову. Ён выказаў свой жаль аб тым, што соц.-дэмакраты не згадзіліся супрацоўнічаць у новым кабінэце і аднак спадзлепа на хуткае аб'яднаньне ўсіх сілаў для супольнай працы на карысьць Нямеччыны.

Нямеччына, сказаў Куно, павінна зноў праз свае ўласныя сілы стаць роўнапраўным членам народаў. Сілы Нямеччыны вельмі аслабелі. Пакуль што Нямеччына стогне пад цяжкім ярмом. Будучая зьліма пагражае гаспадарчай катастрофай Нямеччына павінна вясці палітыку самазавратаваньня і дзеля гэтага ляя павінна кінуць вліч: «Спачатку хлеб, потым рэпараты». Усе быўшыя праціўнікі Нямеччыны павінны гэта ведаць, асабліва Аля-

рыка, без дапамогі якой паратуваць ад крызісу немагчыма.

Далей Куно заявіў, што новы кабінэт поўнасьцю агаджаецца з рэпарацыйнай нотай быўшага ўраду і пьверда правядзе ў жыцьцё взамазную ў ноле праграму.

Прыняцце нямецкіх прапанаваньняў будзе легітымным вынікам таго, аб чым гавараў Пузынара ў францускай палара, заявіўшы, што Нямеччына цяпер болей непагазодна. Нямецкі ўрад хоча вясці часную чынную палітыку, але Нямеччына ніколі ня ўступіць цяпер акупацыйнае вобласьці.

Сваю прамову Куно завочыў вобсь гэміі словамі:

«Нямеччына можа быць прыціснута, але Нямеччына ніколі ня згіне».

Дэкларацыя Куно выклікала адобравьне.

Беларускія „незалежнікі“ у Польскім Сейме і Сэнаце.

Паставіўшы прыняць удзел у выбарах да Польскага Сейму і Сэнату, беларускія „незалежнікі“ утварылі шмат выбарных камітэтаў, шчырока разьвівалі агітацыю, усімі спосабамі выхваляючы свой сыпсак і сваіх кандыдатаў. У выніку гэтай працы яны праявілі 12 чалавек у Сеймі і 3 у Сэнаце, але канчатковых зьстак усё яшчэ няма.

Газетка „Беларускі Звон“ у № 32 ад 18-га лістапада, па няспраўджаных канчатковых вестках, лічыць выбранымі ў Сейм такіх кандыдатаў: Кахановіч М., Ракоўскі В., Сабалеўскі (Навагрудскі вобл.); Ярэміч (Пінскі вобл.); Аўсянін, Рак-Міхайлаўскі (Лідзкі вобл.); Кс. А. Станкевіч, П. Мятка (Сьвянцянскі вобл.); Чаранка (Горадзенскі вобл.); Калітоўскі (Беластошкі вобл.); Якаўзон (Бельскі вобл.). Па дзяржаўнаму

сыпску прайшоў Б. Чарашкоў і, пэўна, пройдзе Кахановіч; тагды па Навагрудскаму вобл. мейсца Кахановіча займе Шмаркевіч.

У Сэнаце выбраны: Уласаў А. (быўшы рэдактар „Нашай Ням“, ад Віленшчыны), Пазароўскі і Касцяловіч (ад Навагрудчыны).

Далучаючы беларусаў, прайшоўшых па сыпсках „Вызвольна“ можна лічыць, што агульны лік дэпутатаў беларускае нацыянальнасьці будзе ў Сейме каля дваццаці чалавек.

Газетка беларускіх „незалежнікаў“—„Беларускі Звон“—звоніць пабеду з прычыны такога выніку выбару. Але ці сапраўды беларускае сялянства Заходняй Беларусі павінна радавацца разам з беларускімі „незалежнікамі“? Пастольку, пастольку дэпутаты „блбл нацыянальных мен-

IV Кангрэс Камуніст. Інтэрнацыяналу. Аграрнае пытаньне.

МАСКВА, 24-11. На пасяджэньні Кангрэсу Камуністычнага Інтэрнацыяналу ў дакладзе па аграрнаму пытаньню Варга сказаў: „Камуністычныя партыі павінны зрабіць дзейнае падтрыманьне сялянству і імкнуцца к завясе беззямельнага сялянства і нейтралізацыі сярэдняга. У Эўропе сялянства знаходзіцца пад уплывам кулакоў і памешчыкаў. У выніках вайны сялянне разбагацелі, што прывяло к абвастраньню клясавых супярэчнасьцяў між сялянствам і пралетарыятам. Важнейшым фактарам аграрнага руху зьяўляецца сельскі пралетарыят, але мы можам заваяваць малазямельных сялян, тлумачачы ім недалікі буржуазных прызьцяў аграрнай рэформы. Камуністычныя партыі не павінны абярнуцца ў звычайныя радыкальныя сялянскія партыі, але ня трэба паходзіць таксама ўдзелу камуністычнай партыі ў сялянскім руху. Камуністы павінны отварыць ячэйкі ва ўсіх дробна-сялянскіх барачных арганізацыях, зьдзяць у рэвалюцыйнай барацьбе ўсіх працоўных

вёсак з гарадзкім пралетарыятам“. Францускі дэпутат Рэножан падкрэсьліў неадвольнае францускага сялянства імперыялістычнай палітыкай, адзначыў яго супроць-мілітарны стыхны настрой. Теодаровіч зазначыў, што ў выніках расейскай рэвалюцыі сяляне атрымалі зямлю каштоўнасьцю ў 5 мільярдаў залатых рублёў і інвентар у 300 мільянаў рублёў, вывадзіўшы ад паўтара мільярдага доўгу і 200 мільянаў арыўнай палаты. Неп зьвязаў сялян з пралетарыятам. У выніках Нэпа засяўны пляц павялічаны, настрой сялян зараз, бязумоўна, добры. Ангельскі дэлегат Джос, зазначаў, што ў Англіі няма сялянства; існуе толькі сельскі пралетарыят. Францускі дэпутат Рыз у адказе Рэно не згаджаецца з тым, што францускае сялянства рэвалюцыйна настроена. Рыз бачыць задаваньне камуністычнай партыі ў аб'яднаньні гарадскога і сельскага пралетарыяту, у нейтралізацыі сялянства.

II-гі Кангрэс Прафэсыяна. Інтэрнацыяналу.

Спрэчкі па справаздачы выканаўчага бюро. МАСКВА, 24-11. На пасяджэньні Кангрэсу Праф. Інтэрнацыяналу 23-га лістапада адбыліся спрэчкі па справаздачы выканаўчага бюро. У заключным слове Лазюкі адзначыў, што спрэчкі па справаздачы выявілі правільнасьць палітыкі Праф. Інтэрнацыяналу і поўнае адзядушнае аб'яднаньне Праф. Інтэрнацыяналу арганізацыяў у галоўнейшых пытаньнях праграмы і талітыкі. Рэзалюцыя па справаздачы. Вынесена, пры ўтрыманьні французскай дэлегацыі, рэзалюцыя

па справаздачы выканаўчага бюро. Францускі дэлегат Мануссо растлумачыў устрыманьне французскай дэлегацыі тым, што французская унітарная канфэрэнцыя працы ня лічылася членам Праф. Інтэрнацыяналу за справаздачны перыяд. Рэзалюцыя ўхваліла дзейнасьць выканаўчага бюро, накіраваную на ўстанавленьне адзінага фронту, адзначаючы правільнасьць перамаўленьняў з Амстэрдамскім Інтэрнацыяналам дзеля супольнай барацьбы з буржуазіяй. Рэзалюцыя падкрэсьліла, што пастарова аб супольнай барацьбе не ўдалася на віце Амстэрдаму, які больш схіляецца да супрацоўніцтва з буржуазіяй.

Савецкая Расея і Румынія.

Зьдзек над расейскім лётчыкам. МАСКВА, 24-11. У пачатку чэрвеня лётчыкі Р. С. Ф. С. Р. накіроўваліся з Адэсы ў Цэршмаіск. Транзітны ў даштэжыя хмары, які амушаны былі стужкай у Бесарабіі, дзе былі захоплены румынскай уладай. Пры захоне нашых лётчыкаў румынская ўлада пазьварачнаму зьдэкавалася над імі. У канцы верасьня міністр зьграўнічных спраў

Румыніі ў адказнай нопе Народнаму Камісару Заграўнічных спраў Украіны адхілае факты зьдэку, разглядае спынак аэрапліпаў, як напад на Румынію, і прапачуе абмен лётчыкаў на румынскіх грамадзян, затрыманых у Расеі. У нопе, адпраўленай 12 лістапада, Чычэрын і Ракоўскі катэгарычна пратэстуюць супроць аб'яваваньня лётчыкаў у шпіяны і патрабуюць ад міністра заграўнічных спраў найхутчэйшага вызваленьня лётчыкаў без абмену.

На зачарованых гонях.

На зачарованых гонях, нібы тры адвечныя зграўніцы, шушукалася тройца зграўных, стромкіх хвоев. Тройца карагодніцы, якія во-во пуцяцца ў сьокі, хвойкі рухалі зьдэньмі, прухкімі рукамі-лапкамі. Відаватымі ланцугамі-караньнямі хвойкі былі прыявалены некім да гонаў. Хтосьні паставіў іх тут гадзець за тым, што чыніцца вакал. Загартаваная двухзьязковая саха грызла зачараваных гоні з году у год, пераварачвала лусты-скабы чарназёму. Смаглай, жывой аьварыноў з дрэва і зьдэса саха ўдалася габьбода ў глебу. Пуканьне і тпруканьне аратаа, лясканьне драўнякі па абручох-скабінах балматай кабылкі сыпаліся на глебу нявідочным насеньнем; як шрот аб бляху, дзынкалі згукі мушкіякі аб чорных боразнах, аб сукіях равочкі. Земляроб пры гэтым гуўся і крахтаў. Во-во прыядае грудзьмі да гонаў. Во-во зрасьнецца з чарназёмам. Во-во і кабылка распластацца расплагнацца рэкам на барознах на ўсіх чатырох нагах. Глеба іх глыбе — і зьдэць не застаюцца... Відлікай прагнасьцю дыхае глеба,

Яна любіла, калі над ёю рыпалі-хрусьцелі косьці, калі мускулы рабіліся цьвёрдымі, як дубовыя сукі, і прухкімі, як сталёвыя спружыны. Яна любіла, калі гарачая жыжа поту бруднымі ручайкамі разыходзілася па глыбокіх зморшчынах загаралага твару. Яна любіла, калі пышкі-мазаль глебизга колеру перліся-шараваліся, як брускі, і фарбаваліся крывёй. Глеба галавала шырае замілаваньне да сьлізскай болі, натужавасці і асілкасьці... Зрапатаваная агневымі шыламі соачных промяняў, глеба вышкікала наўз-верх сваіх захаваных хохлайкаў — руньнявыя зьяленья шпількі. Барадой мядзяна-злотнай кучаравіліся мільяна-вопныя шчоткі жытніх каласоў, тырчэлі, як дрот-шчаліна на чорным карку аграмадзістага вапрука. Да зрака-сонечнага полымя ў блакітнай вышчы, як ніткі-зьмяткі, цягнуўся калас, упарта імкнуўся да чорных бульбінкаў — жаўранкаў, якія сыпалі з неба ў нізны зьмі-пералівы, булькалаі жыврова-жоўтай рачулкай. * * * Калісьці на гэтых зачарованых

У Польшчы. Суд над камуністамі.

ВАРШАВА, 24-11. У Львове пачаўся суд над камуністамі. якія арыштованы ў падзямельлі Львоўскага сабору. На лаўцы падсудных 39 чалавек, аб'янавачаемах у дзяржаўнай зьдэкае. Зашчытнікамі на судзе выступалі: вядомы ў дарэвалюцыйны час у Расеі віленскі прысяжны павярны Тадавуш, Урублеўскі, Дурач з Варшавы, Ляндау з Перамышля і іншыя.

Перад утварэньнем блёку.

ВАРШАВА, 24-11. Пачаліся ажыўленьні перамаўленьні між асобнымі сэймавымі фракцыямі аб стварэньні блёку. Пастаўцы вядуць перамаўленьні з людоўцамі і народнай рабочай партыяй. Спадзяюцца, што гэтка група можа спаткаць падтрыманьне блёку нацыянальных меншасьцяў і дэсьць большасць у сэйме. Да гэтай пары згода яшчэ не дасягнута.

Напад на Стоўпецкага ваяводу.

ВАРШАВА, 24-11. Газэта „Кур'ер“ паведамае, што на старасту ў Стоўпцах графа Чэйскага быў зроблен напад. У кватэру Чэйскага кінулі ноччу 3 бомбы, прычым толькі адна разарвалася ў яго спальні, але шкоды не зрабіла ніякай. Польская ўлада дужа ўстрыманая гэтым нападам, які характэрнае настрой жыхарства ў пагранічнай з Савецкай Расеяй паласе.

Розныя весткі.

Літва ня прымае ўдзелу ў канфэрэнцыі.

ВАРШАВА, 24-11. Літоўскі ўрад адмовіўся прымаць удзел у склікаемай Савецкай Расеяй у Маскве канфэрэнцыі па разброеньню з тэй прычыны, што ў канфэрэнцыі прымае удзел Польшча.

Перад Брусэльскай канфэрэнцыяй.

БАРДО, 24-11. Брусэльская канфэрэнцыя адчыніцца не пазьней 5-га сьнежня. Пуанкаре мае замеры склікаць нараду прэ'ераў Францыі, Англіі, Італіі і Бэльгіі для супольнай апрацоўкі праграмы канфэрэнцыі.

Беларусы за кардон ам.

Зьдэкі польскай паліцыі.

У Язьненскай гміне Дзісьвенскага пав. паліцыя арыштавала селяніна вёскі Заупце-Вілікае, Палікарпа Кіселя. Выязшы яго з вёскі ноччу, паліцыя пачала біць яго, і калі ён стаў крычаць аб помачы, пагражала, што застрэліць яго. На паліцыйскім пастарунку на арыштованага накінуўся яшчэ адзін камэндант паліцыі. Няшчасна селянін быў так зьбіты, што калі яго на заўтра выпушцілі на волю, дык ён ня мог ужо ісьці. У грам. Кіселя аказалася выбітымі два зубы, акрываўлена галава і ўсё цела пацарнеўшае ад сінякоў.

Аднаўленьне газэты „Беларускія Ведымасьці“.

У Вільні пад рэдакцыяй А. Амел'яноўіча аднаўляецца выданьне газэты „Беларускія Ведымасьці“. Газэта буда зачынена бела-панскаю уладаю, а рэдактар яе—М. Гарэцкі высланы з Вільні. Адноўленая газэта будзе выходзіць раз на тыдзень. Хворасьць А. Луцкевіча. Старшыня Цэнтральнага Беларускага Выбарнага Камітэту ў Вільні

Беларуская школа ў Бра-слаўцы.

22-га кастрычніка ў Краслаўцы (Латвія, галі Дзьвінску) адчынілася беларуская пачатковая школа.

Беларускае культурна-асьветнае таварыства ў Краслаўцы.

28-га кастрычніка ў Краслаўцы адбыліся перавыбары праўленьня Краслаўскага Аддзелу беларускага культурна-асьветнага таварыства „Бадзькаўшчына“.

Беларускія вучыцельскія курсы ў Дзьвінску.

23-га кастрычніка адчыніліся заняткі ўна беларускіх вучыцельскіх курсах у Дзьвінску. Курсы працягуюць у будынку Беларускай гімназіі.

Беларуская Сельска-гаспадарчая школа ў Дзьвінску.

25-га кастрычніка пачаліся заняткі ў Беларускай сельска-гаспадарчай школе ў Дзьвінску.

Аб варунках перадвыбарнай камуністычнай працы у Польшчы.

На цяжэна адбыўшыся выбарах да Польскага Сойму польскія камуністычная партыя выставіла свой сьпісак кандыдатаў да Сойму, які ішоў пад № 5. Не зважаючы на сваю перадвыбарнай агітацыі, абвешчаную польскім урадам і замацаваную ў выбарным законе, гэтая свабода дэраз не стасавалася да камуністаў. Яны як бы знаходзіліся за межамі закону і законнасці. З імі можна было рабіць усё, што ўспадзе на розум кожнаму паліцыйскаму. І бела-панская паліцыя шыра выпушчала свой „абавязак“, арыштоўваючы кожнага западоарыяна ў камунізьме і старэнна шукаючы камуністычную літэратуру. Зразумела, што ўскі, у каго знахо дзілася камуністычная лістоўка альбо іллікат, зараз-жа арыштоўваўся. Цікава адзначыць, што абвінавачаньне (нават і правакацыйнае) у бальшавізьме было выкарыстана некаторымі партыямі, як сродак агітацыі. Так, напрыклад, у Вільні „зьялёнадубі“, хочучы праваціць сваіх канкурэнтаў—беларускіх „незалежнікаў“—і выклікаць масавыя арышты іх, прабавалі падкінуць ім каля двух пудоў літэратуры, „падрубленай пад камуністычны дух“, як піша газэтка „Беларускі Звон“. Правакацыя не ўдалася, і хітрыкі „зьялёнадубы“ былі выкрыты. Беларускія „незалежнікі“ вельмі абурьліся тым, што іх хачелі выставіць

камуністамі і зараз жа паскардзіліся польскай паліцыі. Але жаднага скутку з гэтага ня выйшла бо „зьялёнадубі“, як відаць, дзейнічалі з вёдама гэтай самай паліцыі. Таксама ў Навагрудку, перад выбарамі да Сойму, некаторым беларускім „дзвэчом“ былі падкінуты пачкі з камуністычнымі адровамі. На заўтра пасля гэтага да іх прышла паліцыя і зрабіла вобшык, але, як відаць, нічога не знашла, бо вестак аб арыштах няма. Гэтыя факты досыць яскрава тлумачаць становішча камуністаў у выбарах да Польскага Сойму. Некаторыя таварышы расчарованы тым, што ад Заходняй Беларусі, дзе беларускае сялянства стоіць над пятою польскага пана, ня выбрана да Сойму ні аднаго камуніста. Як жа можа быць іначэй, калі дэволі зрабіць дэное нават на вядомага невясьнічка камунізьму, што ён бальшавік, каб яго зараз-жа пацягнулі ў паліцыю? Скутак выбараў аўсім ня сьведчыць аб тым, што беларускае сялянства Заходняй Беларусі не спагадае камунізму. Наадварот, яно вельмі спагадае, але яму быў замкнуты рот, яму не далі выказацца. Пры такіх варунках кожны голас, паданы за камуністаў (а іх паданы тысячамі), вартэйшы, чым сто галасоў, паданых за „блік“ альбо за аб'якую польскую партыю. А. Забжоскі.

На сьпінах камень-бол вёсіць. На тысячы міль цягнуўся летні дзень. Ад памяна да памяна працавалі—паві скардзіцца не павінен. Пелі яны хорам, усе разам. Шчыры смутак, як мёд ліповы, казіліў змрочнасьць. Волі жадалася: „Дайце вы мне волюку,— Я ў зьязельвах апынуся; Дайце вы мне врылкі,— Я да птамак прылучуся...“ „Волюку!“—адгалосіла мутна-цёмная шыр сваімі чатырма старонамі. „Волюку!“—вышываў вехта любавабнае слова на небе чырвонымі пчолакамі. * * * Гарачы кісель льеппа з высотай у ніз. Сонечна-вары дзень. Зачараваныя гоні во-во растопацца ад гарачыні, як сала на патэльні. Падтрыма хвойкі гудзіць цёмнае воблака кудзьлівых авадзеў. Зярнаткамі-лятунэамі носіцца яны ў паветры на адным мейсцы. — Ой, ратуйце, людзюхны добрыя... ратуйце...—жаласьліва-журнасна вохкала глеба—ратуйце! Стогн дакі, працягам, як васеньняя воч, вырываўся з-пад тройцы хвабвай, з-пад трох дрэваў намых. Пад дрэвамі быў курганок—муравельнік. Валькім ахапкам сёўца зьдэўся ён хвойкам. У ім і па ім браззілі

рудыя, зухаватыя мурашкі. З муравельніка тырчэла гола-мелнае пела муршка. За рукі ён быў моцна прыязаны вярочкамі да яломага пня, так моцна, ажно рукі траскаліся і выварачваліся з сугставаў. Па жывым карці чалавечага цела капаньліся соткі мурашак... Хадыром хадзілі сукі-рабры, <чорныя> мужыцкія косці пад скурай бруднай; не хадзілі, а скакалі... Валасы ў мужыка былі скалмачаныя, потныя ды абсыпаны чорнай мукою-яскою. І твар скрыўлены быў, аблеплены зямлёй: не даваўся мужык, не хацеў лезьці голы ў муравельнік... — Ратуйце-е-е... Раззьявіўся моцна мужык. Чорнай трубою гледзіць скрыўлены рот. На лязьку таксама пасок. На носе—гаскаса. Упарты відаць быў мужык, не даваўся. Яго галавой, як сахо, аралі людзі па зачарованых гонях. Вунь і сьдэць ёсьць на прухкай зямлі. Якраз барызна. Яго цягнулі за носі галавой у ніз. — Іначай нельга было,—казалі панскія найміты—брыкаўся пільма! — Рат... Тут хрыпелі голас абарваўся. бы бочка траснула і... ама! Толь вочы вылезлі на лоб, мужыцкія вочы—шырыя, жаласьліва-страшныя

Да тубэркулезнага трохдзеньніка.

Страшная спадчына вайны і голаду, паслядзі многіх эпідэміяў—тубэркулёз, які разрастаецца да грамадскіх размераў.

А нас няма правільнай статыстыкі, каб акурата падлічыць размяры няшчаснага, але і паводлуг няпоўнай статыстыкі, якая ёсць у нас на руках, тубэркулезнага занядужаньня вялікі.

Сухоты страшней за тыфус і розных іншых інфекцыяў яшчэ дзеля таго, што сухотнік часам цэлымі гадамі не прыкмячае свайго занядужаньня і такім чынам распаўсюджвае гэту пошасць сярод сваёй сям'і і акружаючых. Апрача таго, ведаючы нават аб сваёй хваробе, ён тым ня меней пераносіць яе на нагах часта да апошніх дзён. Пры іншых пошасных занядужаньнях хворага можна ізаляваць ад акружаючых, бо сама хвароба гэтага вымагае, але пры сухотках гэта бадай зусім немагчыма. Такім чынам у нас няма галоўнага козыра ў барацьбе з пошаснай ізаляцыяй, і ўсе грамадзянскія меры змаганьня з сухотамі павінны звярнуцца да таго, каб вытлумачыць хворым і насяляню спосаб абароны ад занядужаньня і правільнага падліку хворых. Дзеля гэтага мэты ў нас стварыўся дыспансэр у горадзе Менску, амбулаторыя, дзе, апрача правільнага лячэння, вядзецца навуковае выследаванне хваробы, ёсць розныя дапамогі для сухотнікаў.

Хто галоўным чынам хварэе на сухоты?—вадомы, рабочыя і рамеснікі, якія жывуць у найболей перагружаных кватэрных варунах.

Сухоты любяць сырыя кутні і падвалы і баяцца сонечнага святлу і чыстага наветру.

Але ў гэтым пытанні вайна ўтварыла свой злы ўчынак. Дзякуючы доўгай вайне, нашыя кватэры, нават лепшыя з іх, зьяўляюцца рассаднікамі сухотаў.

Новых будынкаў па гарадох няма, і гэта служыць галоўным фактарам у справе распаўсюджвання страшнай пошасці.

З прычыны недадання, тубэркулёз за апошні час у многіх выпадках бывае ў вельмі цяжкай форме—так званая, скарачэнная сухота. Якія-ж меры патрэбны дзеля барацьбы з гэтым занядужаньнем і якія меры магчымы?

Як ужо вышэй паказана, галоўнай мерай зьявілася ізаляцыя хворых. У нас у Менску ёсць для гэтага падста ў шпіталю для хронікаў, куды выпраўляюцца хворыя ў апошняй стадыі; ёсць у нас яшчэ добра-пастаўленая востра-тубэркулезная санаторыя, —але можа зьявіцца ў сябе толькі 35 хворых і нарэшце ёсць у нас дыспансэр для 5 хворых і на 25 абедаў. Вось і ўсё.

Сьмілавіцкая санаторыя, для 40 хворых, адчыненая з вялікім трудом, зноў зачыненая дзеля недахватку сродкаў. А між тым санаторыя там на гвалт патрэбна, бо хатніх спосабаў лячэння, пры перапіраным кватэрным недахватку, ня можа быць.

Быўшы тубэркулезна шпіталь каталіцкага дабрачыннага таварыства зачынен яшчэ ў 1920 годзе, а такі шпіталь нам вельмі патрэбны.

Якія ж рэальныя мерапрыемствы нам патрэбны і магчымы да выпаньня. Вось якія:

1. Павялічыць да максымуму дзейнасьць дыспансэра.
2. Адчыніць санаторыю дзеля начнога прабываньня, каб хворыя мелі магчымасьць начаваць пры добрых умовах і каб ад іх не набраліся хваробы акружаючыя.
3. Адчыніць спецыяльны аддзел у шпіталі хронікаў, дзе можна без вялікіх выдаткаў наладзіць падшпіталь на 20 хворых дом, які стаіць проці шпіталю.
4. Адчыніць у хуткім часе, хопыць на лета, санаторыю для тубэркулезных пад Менскам у высокай і сухой мясцовасьці.
5. Прыступіць з адчыненню ў Менску шпіталю, ня меней чым на 30 хворых, для тубэркулезных другой стадыі.

А самае галоўнае, трэба шырока тлумачыць насяляню меры барацьбы з сухотамі і вельмі акурата падлік занядужаючых.

Толькі пры энэргічнай працы ўсіх дзяржаўных і грамадзянскіх арганізацыяў мы можам перамагчы няшчаснае, якое можа павялічыцца да нябывалых размераў.

С. Баркусевіч.

У Савецк. Фэдэрацыі.

Дзеля барацьбы з тубэркулёзам.

МАСКВА, 24-11. Усе працаўнікі тубэркулезнай сэкцыі мабілізаваны для правядзеньня тубэркулезнага трохдзеньніка. У Маскоўскім Унівэрсытэце адчынена першая ў Расеі катэдра тубэркулёзу. Хутка ў Маскве адчыніцца супроцьтубэркулезна інстытут. У маі адбудзецца 20-ты Усерасейскі зьезд па барацьбе з тубэркулёзам.

За шпіёнства.

МАСКВА, 24-11. Вархоўным Трыбуналам прыгаворан за шпіёнства да 3-х гадоў заключэньня французскі лейтэнант Сальвель.

Ажыццяўленьне зносінаў.

ХАРКАЎ, 23-11. Прыбыла дэлегацыя ад чэха-славацкага працоўнага камітэту з мэтай аднаўленьня эканамічных зносінаў з Расеяй і Украінай. У склад

дэлегацыі ўваходзяць прадстаўнікі кампэрацыі, саюзу музэаляў, земляробчага савету і вялікіх фірмаў машынавай і хімічнай прамысловасьці.

Машыны для Донбаса.

ХАРКАЎ, 22-11. З Бяхмуту паведамляюць, што ў Амэрыцы нагрукана для патрэб Донбаса 25 урубавых машын. Адна машына зьявіцца ў суткі 250.000 пуд. вугля.

Газэтны таднёвік.

АРАНБУРГ, 22-11. Пачаўся газэтны таднёвік, мэта якога—паляпшыць матар'яльнае становішча і павялічыць тыраж газэты.

Коні для сялянства.

СІМБІРСК, 22-11. Прыбыў першы эшалон з 230 конямі, якія куплены для сялян.

Патозна антырэлігійная прапаганда на вёсцы.

Тое аслабленьне рэлігійных забабонаў, якое час-ад-часу сустракаецца па глухих кутках, ёсць у большасьці толькі адгалосак гарадской антырэлігійнай стыхійнасьці, калі пасья розных чутак з гораду сяляне выяўляюць у гэтай справе сваю ініцыятыву.

Аднак, з боку агітацыі проці цёмных забабон веры, у параўнаньні з горадам, зроблена мала. Гэта трохі рабілася мімаходам у часы вынашчэньняў і касцёлаў каштоўнасьці. Пасья таго як бы замоўклі і пакінулі вёску без правадырства ў гэтым кірунку.

Зьявішчаныя школы, заняпад культурна-асьветных гурткаў і хат-чытальняў па вёсках яшчэ болей загармазілі гэту справу.

Такім чынам ствараецца цікавы малянак: пазьявіліся зноў з адной старонак вечарнікі з самагонкай і бойкамі, а з другой старонак, сама сабой, перкаў і касцёл зьяўляюцца як-бы надземным сьвяточным клубам. Гэта ёсць небясьпечным клубам «пана Езуса», дзе з амбона пот або ксьндз прадаўжае расьсяваць цемру, забабоны і фанатызм.

Пасья тяднёвай працы селянін у сьвяточны дзень шукае нейкіх размаітасьцяў і, ня маючы нічога лепшага, ён едзе або ідзе ў клуб «сьвятых». Чым-бы дзіця ня бавілася, але гэтыя забавы зусім не адпавядаюць часу.

А хто ў гэтым вінават?—Ня п. Летась, да Нэпа, па вёсках разьяжджала беларуская трупа і ставіла спектаклі, ставіліся спектаклі і тамтэйшымі сіламі. Цяпер аб гэтым ні слуху, ні духу.

Што рабіць далей? Ва ўсім гэтым трэба зноў напярэйць ўсе сілы і пачаць спыненую працу ва ўсіх напрамках. Калі кемна і чынна брацца, дык і Нэп збоку застанецца—сяляне сваімі сіламі алоцяць гэтыя выдаткі, мо' ахватуць, чымся на папа і ксяндза, якія ім ня мала каштуюць. В. Ц.

Урачыстае пасяджэньне памяці М. Багдановіча.

З прычыны трохдзеньніка па барацьбе з сухотамі урачыстае пасяджэньне ў Беларускай Дзяржаўнай Унівэрсытэце, пасьвячонце памяці

Беларускага паэта М. Багдановіча, з 26 лістапада пераносіцца на 3 сьнежня на 5 гадзіну ўвечары.

Па Менску.

Экспэдыцыя Беларускага Вольна-Эканамічнага Таварыства.

У пачатку дзейнасьці Вольна-Эканамічнага Т-ва намячалася арганізацыя 2-х экспэдыцыяў: 1) эканамічнай і 2) глебавай. Па даручэньню Т-ва, праўленьне вяло перагаворы з тутэйшымі Народнымі Камісарыятамі аб адпуску неабходных сродкаў на дасьледчыя працы, а таксама распачало перагаворы з прафэсарам Аганюскім па пытаньню аб арганізацыі эканамічнае экспэдыцыі і з праф. Вільямсам і праф. Бжыньскім па пытаньню аб арганізацыі глебавай экспэдыцыі. Эканамічная экспэдыцыя адбылася на сродкі Нар. Кам. Земляробства РСФСР сіламі студэнтаў Патроўскай Сельска-Гаспадарчай Акадэміі пад кіраўніцтвам праф. Аганюскага.

Глебавая ж экспэдыцыя распачала сваю працу толькі цяпер пад кіраўніцтва праф. Бушынскага пры самым энэргічным падтрымку і спачуваньні Нар. Кам. Земляробства С.С.Р.Б.

М. В.

Замежны гандаль Беларуска-Сельпрамсаюзу.

Сельска-Гаспадарчы Прамысловы Саюз склікае нараду прадстаўнікоў Вітэбскага, Гомельскага і Смаленскага губэрскіх саюзаў і больш буйных сельска-гаспадарчых таварыстваў Беларусі, уваходзячых у склад Беларуска-Сельпрамсаюзу. Народа назначэцца на 9 сьнежня г. г у Менску. Народа будзе разглядаць пытаньне аб магчымасьці выступіць з гандлем на замежных рынках. Заікаўленьня таварыства запрашаюцца прыслаць сваіх прадстаўнікоў.

Няма апалу.

На Менскім вучастку вядомай чыгуны стварылася крытычнае становішча з апалам. Запасу маенца ўсяго на два-тры дні. Пачалася загатоўка і вывазка дрэў, але яна праходзе вельмі слаба. Патрэбна хутчэйшае выкананьне фурманачнага падатку.

Спыненне дзейнасьці.

Гэтымі днямі склад з пасылкамі і кантора нацэнаўскага камітэту пераходзяць пад загад Беларускага Чырвонага Крыжу. Чырвоны Крыж назначыў туды свой персанал. Аплата служачых будзе рабіцца за кошт нацэнаўскага камітэту ў Маскве.

ня і вмяня. Сьлёзы кап-кап з іх, і мокрыя сьцежачкі расьціраюцца па зямлістым твары мужака.

Хліп-хліп! Хліп-хліп!—ціхі плач рваўся з валасатых грудзей.

Да самага вечара прыдзецца галышком пасядзец у муравельніку. Прастунак быў вялікі—прыгоньнік ураў-бука хлеба з панскай пякарні. Надта ўжо дзеці есьці хацелі.—жаласьць прабірала...

* * *

Чорнай дзяржавісінь васеньня я лют над зямлёй. Ні зоркі адной зверху, ні іскрачкі відзе. Вяс вецер васеньні, вяс, як галодная зьявіна. Рыскае вільготны гад пад буйным дажджом і кідае з пазухі гнілой жмуть страхотцяў ва ўсе бакі. Стогне пустое поле. А дождж плюхае аб жорсткае іржаны, якое тырчыць на зачарованых гонях, як нягодныя барада старога дзеда. Войкаюць тры хвойкі, ківаюцца ва ўсе бакі і врэччуць.

Жуць і вяртыгуд спачыраюць па дёмных абшарынах. Золкасьць вопіцца атрутным макам над зямлёй. Доўгая-доўгая васеньня поч. анца ёй няма.

Упіраюся вухам ў цемру і шільда прыслухайся: шэпт, чалавечы шэпт над трыма хвоймі хавецца.

Трывожнае, жутка-злоснае «шу-шу-шу» гойдаецца адтуль...

Біць моцна вокам у цемру і рупна паўзіраюць: цені, тры чалавечыя мені шавельніца над трыма хвоймі. Хто іх клікаў сюды а поўначы глухой?—Лес, нядоля мужыцкая!

Дзікі, прадсьмертны крык нырнуў з пад хвой; такі крык, ажно ўся зямля закародзілася. Рэзалі чалавека, мучылі яго ў глушы.

Цішыня...

Рыдлёўка глуха совалася ў зямлю, шорчалася, дзенькала аб каменны. Доўга шапталіся тры цені, а потым утанулі, расляліся ў чорнай вільготнай воўне васеньняй ночы.

Назаўтра трывога пайшла гуляць па ўсёй ваколіцы:

— Пан прапаў... пан прапаў...

* * *

— Сам Антыхрыст засеў у ім!—гаварыў поп пра сына Макара Банцавога.

Васокі і худы быў Міхась, Макараў сын. Вочы ў яго былі глыбокія, задуменыя і цёмна-сінія з аганьком—здавалася, што зараз бухнуць яны полымем і запалляць усіх. Як глянуць на чалавека—наскрозь яго бачуць. Такія ўжо чароўныя вочы: гнеўныя, гнеўныя. Але загое як скажа слова дзяцюк, дык чырвоным бінэ—добрае, добрае было

слова яго. А простае, а разам з гэтым мудрае—мужыкі слухалі і неслухацца не маглі. Ну, з кніжкі чытае ды ён годзе!

Міхась сьлужыў на фабрыцы ў горадзе. Час-ад-часу прыязджаў у родную вёску. Прыязіў кніжачкі. Але ніписьменныя сяляне любілі ляпей яго жывую гутарку.

Аб чым ён гаварыў?

Аб усім гаварыў ён. З яго гутарак гарапашнікі даведзіліся, скуль ліха на сьвеце. Так добра даведзіліся, што задумалі сагнуць гэта ліха ў тры пагібелі, як асілак падкову конскую. Задумалі бунтавацца проціў цара і паню.

— У гарэтыка Міхася рогі на іябу і хвост ззаду,—гаварыў поп—нячэстая сіла ў ім гняздіціца. Ён—Антыхрыст.

Ківалі галовамі мужыкі і грозна маўчалі. Рукі сьпісківаліся ў кулак. Вочы гарэлі. Во-во, кінуцца людзі на папа... во-во, юху яму спусьцяць... Во-во, ад яго толькі моцнае мейсца застанецца...

Стрымліваліся мужыкі. Пад бокам вураднік сядзеў. Вусы ў вурадніка тырчалі, як у ката. Твар быў круглы, як качан капуста. Нос чырвоны, як бурак—вураднік часта сівуху пробываў. А вочы ў яго былі, вочы! шляныя і гідкія. Як два сьлізкія казеныя ардэстыя гузікі,

блішчелі яго вочы. Як брудная кіпучая вада ў гаршку, бурдзілася з яго глоткі хрыпца-п'яная няпрыстойная лялька.

— Закату да сьмерці с-с-сукіных дзяцей!—бурчэў ён.—Закою ў лавуці ды ў Сьбір адпраўлю!

Удэк Міхась. А «бунтарскія» кніжачкі з гораду сяляне закапалі, як вьложчыкаў, на зачарованых гонях пад хвоймі.

Панскі маёнтак стаў воддаль ад зачарованых гоняў на палыне. Дахам бляшаным ён рос угару, а вокнамі—вачыма волата—зіркаў навакол.

Вокны бачылі ўсю ваколіцу. Ад іх ня ўтоіцца. Сяляне, праходзячы воддаль, заўжды шапкі рвалі з галавы і камалі іх у каравых пальцах, як недакучлівых пчанят.

У адну раніцу. Зарагаталі вокны крывавым сьмехам. Задуміліся страшна. Нібы ў панскіх шлоках стаў нехта валібі ды з вялікай льюлькі піпкаў,—дым пушчаў праз вокны.

Запаліў панскі дом, і чырвоныя язькі пачалі высюўвацца з усіх яго шчылінаў—з дзьвярэй і вакон. Загулялі азыкі, пачалі лізаць сьценны. З сьценнаў расьлі ўверх вялічэзнымі кветкамі.

Бу-у-ух! бу-у-ух!

Сьценны зарынелі, заскрыпелі. Уверх падымалася чырвоная гара: расла, бухала аграмадным вялікодным яшчом; сыпала-брыгала з сабе крывавага пьняў, залатых зьямбў; пускала пукі зорак угару і рагатала.

Жудасна рабілася хвойкам на зачарованых гонях, жудасна і цікава.

— Якое-ж гэта сьвята ў маёнтку? Ці-ж званы званілі?

А сьвят шмат—у календары ня зьмесьціш: то царскі дзень, то бо-жы дзень, то панскі дзень, то так сабе дзень. Лічы—і забянтэцца.

На папалішчы панскага маёнтку людзі рэну сеялі. Добрая рэпа расла—у цівунскую галаву. Дзівіліся людзі і надзівіцца не маглі. Хоць вялі ў горад на пака!

* * *

На зачарованых гонях. Зноў сонечны летні дзень. Зноў жнейкі жнуць. Толькі не для пана—для сябе. Ніхто над каркам не стаіць. Вясьляя песьня рвецца з грудзей і раскідваецца па абшарах гукамі-квічамі:

«Ад веку мы сьцілі і нас разбудзілі!»

«Разбудзілі!»—вартэе ім вочыласамі прамыністая, сонечная шара.

— Разбудзілі!

З. Б. Дудка.

Забастоўка рабочых АРА.

Між рабочымі і служачымі АРА з аднаго боку і адміністрацыяй—з другога выбухнуў канфлікт. Справа востра ў чым.

23-га лістапада член адміністрацыі АРА гр. Сьміт паклікаў да сябе шэфэра Падбярэзка і спытаў яго:

— Што ты казаў пра тую кабэту, якая вачавала ў нас?

Падбярэзка на гэта пытаньне нічога не адказаў, бо ня ведаў, пра якую кабэту ідзе гутарка.

Не атрымаўшы адказу, гр. Сьміт ударыў Падбярэзку кулаком па твары і, калі Падбярэзка ад удару паваліўся на падлогу, пачаў б'ць яго лямачкага. Падбярэзка ледзь вырваўся з рук гр. Сьміта і ўдэк.

Падбярэзка быў абследаван доктарам, пасля чаго зьявіўся ў камітэт служачых з пратэстам.

Кам. служачых супольна з праўленьнем саюзу Цэвэў працягнуў разглядаць гэту справу, пасля чаго было паставілена з 1-ай гадзіны дню 24-га лістапада, абавязь забастоўку пратэсту.

Вымаганьні рабочых і служачых.

На агульным сходзе ўсіх супрацоўнікаў былі выслушаны даклады прадстаўнікоў саюзу сав. працаўнікоў т. т. Стракоўскага і Любімава і прадстаўнікі камітэту служачых аб перамаўленьнях з адміністрацыяй АРА, якой былі прад'яўлены васьмь якіх вымаганьні:

1) Адміністрацыя АРА павінна публічна перапраціць Падбярэзку.
2) Неадкладна выдаць гр. Сьміта з АРА.

3) Дамагацца ад унаўнаважанага кантора АРА па Беларусі Віллобі дазволу аднаць пад суд С.С.Р.В. гр. Сьміта за паліт. свейго падначаленага.

4) Лічыць недарэўсім чым, каб надалей заставалася на тэрыторыі Р.С.Ф.С.Р. асоба, якая ўжывае да свайх падначаленых мордабойства.

Прапанаваньне баставань агульным сходам было прынята аднагалосна пры гучных крыках рабочых і служачых «Правільна».

Саюз сав. працаўнікоў запрапанаваў камітэту служачых АРА узвядзь на сябе абавязь стачачнага камітэту.

Саюз сав. працаўнікоў—на ахову рабочых.

Саюз сав. працаўнікоў паслаў унаўнаважанаму Ц. В. К. Беларусі пры замежных прадстаўніцтвах т. Стакоўскаму копію паперы, паслаўнай на імя ўнаўнаважанага кантора АРА па Беларусі гр. Віллобі, гэтакага зместу:

«Праўленьне саюзу сав. працаўнікоў просіць прыняць усе залежачыя ад вас меры дзеля здаволеньня нашых законных вымаганьняў, прад'яўленых адміністрацыяй АРА, накіонт недарэўсімага факту паліт. гр. Сьміта члена нашага саюзу шэфэра АРА Падбярэзка. Адначасна нас наведзілі, што гэтакае здарэньне не зьяўляецца адзіным з боку гр. Сьміта ў адносінах да свайх падначаленых. Абуравае ўсім, што здарылася, праўленьне саюзу паставіла зацьвердзіць рашэньне камітэту служачых АРА аб аб'яўленьні забастоўкі пратэсту з 1-ай гадзіны дню 24-га лістапада, аб чым даводзілі да вашага ведама.»

У АРА—забастоўка.

24-га лістапада з 1-ай гадзіны дню праца ў АРА спынілася. Усе склады зачынены. Кантора не працуе. Рабочыя і служачыя бастуюць.

Забастоўка спынілася.

Учора аб 11-ай гадзіне раніцы ў будынку канторы АРА адбыўся агульны сход бастуючых рабочых і служачых АРА.

Унаўнаважаны ЦВК Беларусі пры замежных прадстаўніцтвах тав. Стакоўскі ў кароткай прамове абмялваў свае перамаўленьні з адміністрацыяй АРА. Унаўнаважаны канторы АРА па Беларусі гр. Віллобі згадзіўся здаволіць усе нашы вымаганьні.

Прадстаўнік саюзу сав. працаўнікоў т. Стракоўскі кажа, што тактыка саюзу ў гэтай справе была зусім правільная. Нашы вымаганьні будучь здаволены. Я прапаную спыніць забастоўку.

Прапанаваньне прынята аднагалосна.

Роўна а 12-ай гадзіне дню рабочыя і служачыя АРА распачалі працу.

Тэатр і мастацтва.

1 акт з балету „Дон-Кіхот“, музыка Мінука.

24-га ў Бел. Дзярж. Акад. Тэатры адбыўся гастроль ансамбля Петраградзкага дзярж. акадэмічнага балету—«Дон Кіхот» і дывертэсмант.

Менская публіка (тэатр быў перапоўнены) гораха сустрэла петраградзкіх гастроль. Самым найвялікшым посьпехам карысталася прыма-балерына К. П. Макляцова. Лёгкасьць рухаў, тэмперамэнтнасьць і шчырае пачуцьцё артысткі паказвалі ў ёй вялікую мастацкасьць.

Мела посьпех,—хочь не ў такой меры, як першая,—і рэшта артыстаў, хто клясычнай плястыкай (А. Шэк), хто плаўнымі і мяккімі тонамі (Хрысьціяннава) і г. д.

Аднак, трэба сказаць, што аркестр быў не на месцы, фальшаваў і перашкаджаў паўнаце уражаньня.

Новы беларускі журнал.

Са сьнежня месяца г. г. у Менску пачынае выходзіць літаратурна-мастацкі і палітычна-публіцыстычны журнал на беларускай мове «Полымя».

У журнале прымаюць удзел выдатнейшыя беларускія паэты, пісьменьнікі, публіцысты і партыйныя дзелчы.

Першы нумар выйдзе ў палове сьнежня.

Падпіска прымаецца ў канторы Ц. В. Беларускіх сэкцыяў пры Нар. Кам. Асьветы РСФСР.

Адрэс рэдакцыі і адміністрацыі: Менск, б. Архірэўскі дом.

Рэдакцыйная Калегія.

Згублены:

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Ваенспартпэтрам, Дрэйзіна С. З., кв. 5814.

— Лічн. карт., выд. Пярэжырскай Вал. Ваен. Аддз. № 231, Лешка С. К., кв. 5815.

Бюльлетэнь № 117

Менскай Мэтэаролёгічнай Станцыі Галоўнай Фізычнай Обсэрваторыі пры Менскай Дасьледчай Балотнай Станцыі. За 24 і 25 лістапада 1922 году.

СТРУМЕНТ.	1 гадзіна дню.	9 гадз. вечара.	7 гадз. раніца
Баромэтр	738,2 ^{m/m}	736,9 ^{m/m}	733,8 ^{m/m}
Тэрмомэтр	1,0°	0,2°	0,5°
Максымальны тэрмомэтр	1,7°	1,3°	0,5°
Мінімальны тэрмомэтр	0,9°	0,1°	-0,5°
Вільгаць параўнаўчая	90%	85%	87%
Асадкі ў міліметрах	—	—	0,8
Грунтавы тэрмомэтр на глыбінні 0,8 м.	2,2°	2,2°	2,2°
Флюгэр (сіла ветра мэтраў у сэкунду)	Пд. 3—7	3—3	Пд. 3—5

Ноччу вецер.

— Лічн. карт., выд. Дукорскім Вал. Ваен. Аддз., Гуло Л. П., кв. 5816.

— Учот. карт. на каня, выд. Гомельскім Пав. Ваен. Кам., Гільдмана, кв. 5817.

— Лічн. карт., выд. Астрашыцка Гарадзецкім Вал. Ваен. Аддз., Доўнара В. Ф., кв. 5818.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Кавалеўскага В. Л., кв. 5819.

— Пашп. сямейны, выд. Менск. Гар. Міліц., Этывэраў А. Л. Я. Б. Х., кв. 5820.

— 2 мэтрычн. вып., выд. Менск. Заксам, Тайц Ю. Я. і М. Я., кв. 5821-5822.

— Часовы від на жыхар., выд. Менск. Гар. Міліц., Зірбайглейт Ф. М., кв. 5823.

— Лічн. карт., выд. Пераўскім Пав. Ваен. Кам. Сырдарынск. вобл., Самарокава М. Л., кв. 5824.

— Лічн. карт., выд. Сеньніцінім Вал. Ваен. Аддз., Матусевіча В. П., кв. 5825.

— Учотн. карт. на каня, выд. Астрашыцка Гарадзецкім Вал. Ваен. Аддз. № 769, Шалімо Н. А., кв. 5826.

— 1) Пашп. бестэрм., выд. Лібаўскай паліц. управ.; 2) пасьведч. асобы, выд. нач. стан. Асіпвічы; 3) членск. кніж., выд. Учпрафсоюзам Заходн. чыгун.; 4) заборн. кніж., 5) квт. страхав. рэбоч.; 6) правіз. біл., Русака А. С., кв. 5827.

— Лічн. карт., выд. Сьмкева-Гарадзецкім Вал. Ваен. Аддз. № 5, Бацяна М. З., кв. 5828.

— Польскі від на жыхар., выд. Слуцкім Магістратам, Кухарчыка П. І., кв. 5829.

— Явочная карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам. № 596, Пятроўскага І. М., кв. 5830.

— Мэтрычн. выпіс, выд. Менск. Залатагорскім касьцёлам, Маль П. А., кв. 5831.

— Пашп., выд. Менск. Мясн. Управ. № 402, Пауловіча М. Ф., кв. 5832.

— Пасьведч. замест пашпартэ, выд. Гарадоўскай Вал. Управ. № 1824, Мьнюкоўскага Б. І., кв. 5833.

— Членск. кніж., выд. саюз будаўнікоў, Салоўкіна Р. А., кв. 5834.

— Членск. кн., выд. саюз. мэдыцынскі і санітарн. працаун. №1215, Чаркэўскага В. Н., кв. 5835.

— Часов. від на жыхар., выд. Гжацкай Гар. Міліц., Грабоўскай Е. П., кв. 5836.

— Пасьведч. асобы, выд. 21 нав. нав. курсамі № 4929, Грабоўскай Е. П., кв. 5837.

— Часов. пасьведч. замест лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам. Гольдзіна Ш. Б., кв. 5838.

— Мэтрычн. выпіс, выд. Менск. Заксам, Энцінай Х. Д., кв. 5839.

— Членск. кн., выд. саюз. навукова-дасьледч. № 241, Каплана Л. З., кв. 5840.

— Лічн. карт., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Жухавіцкага О. Л., кв. 5841.

— Пашп., выд. Менск. Гар. Міліц. № 2521, Дзєраш С. А., кв. 5842.

— Лічн. і конск. карт., выд. Сеньніцінім Вал. Ваен. Аддз., Страха І. В., кв. 5843.

— Пашп. бестэрм., выд. Дукорскай Вал. Управ., Страха І. В., кв. 5843.

— Пасьведч. аб зьяльн. ад вайскавой служ., выд. Віленскім Пав.

Ваен. Кам. у 1920 г., Развадоўскага П. І., кв. 5845.

— Рэгістр. карт. на каня, выд. Менск. Пав. Ваен. Кам. Кандрашвіча І. А., кв. 5846.

— Пасьведч. па скарач. штат, выд. Менск. Сл. Цягі Заходн. чыгун. №40, Станішэўскага І. А., кв. 5847.

— Заборн. кніж., выд. кааператыв. будаўнікоў, Фішкіна Ш. Г., кв. 5848.

— Часов. від на жыхар., выд. Менск. Гар. Міліц. № 2637, Шульмана Д. С., кв. 5849.

— Часов. від на жыхар., выд. Менск. Гар. Міліц., Рубіна П. П., кв. 5850.

— Пашп., выд. Менск. Мясн. Управ. Кроль Р. І., кв. 5851.

— Пашп. сямейны, выд. 3 вуч. Менск. Гар. Міліц., Явелаўых К. А. і З. Х., кв. 5852.

— Бежанск. біл., выд. Саратаўск. Губвакам, Бруднэра Г. М., кв. 5853.

— Часов. від на жыхар., выд. Менск. Гар. Міліц. № 4094, Санюка А. С., кв. 5854.

— Мэтрычн. выпіс, выд. Менск. Заксам, Муніза Ш. І., кв. 5855.

— Часов. від на жыхар., выд. Кузьнецкай Гар. Міліц., Інгэль Х.-Р. М., кв. 5856.

— Лічн. карт., выд. Астрашыцка Гарадзецкім Вал. Ваен. Аддз. № 954, Пустэхода І. Г., кв. 5857.

— Пашп. бестэрм., выд. Мірскай Вал. Управ. № 753, Пузановскай Ю. Ф., кв. 5858.

— Часов. сямейн. від на жыхар., выд. Сьмэранскай Гар. Міліц. 3 раён. Клейнам А. А., кв. 5859.

— Кніж. інвалідн., выд. Курганскім Пав. Аддз. Сац. Алекі, Клейна А. Я., кв. 5860.

— Мэтрычн. выпіс, выд. Менск. Заксам, Вайнішэйна Ю. Ш., кв. 5861.

— Рэгістрац. карт. на каня, выд. Менск. Пав. Ваен. Кам., Ласіцкага А. Ф., кв. 5862.

— Пашп., выд. Койданаўскай Вал. Управ. Гарбуза К. П., кв. 5863.

— Часов. від на жыхар., выд. Менск. Гар. Міліц., Вайнішэйна Х. М., кв. 5864.

— Часов. від на жыхар., выд. Менск. Гар. Міліц. № 2815, Юнгельсона Г. Х. Н., кв. 5865.

— Часов. від на жыхар., выд. Бабруйскай Пав. Гар. Міліц., Маца Х. М., кв. 5866.

— Часов. від на жыхар., выд. Менск. Гар. Міліц. № 2947, Сайкоўскай С. В., кв. 5867.

— Членскі біл., выд. Саюз. Народн. Сувязі, Дрозд Е. Д., кв. 5868.

— Часов. пасьведч., выд. Менск. Пав. Ваен. Кам. № 288, Лунгіна А. І., кв. 5869.

— Пашп., выд. Марыупальскай Гар. Міліц. № 988, Ашкіназі Б. М., кв. 5870.

— 1) Лічн. карт., выд. Заслаўскім Вал. Ваен. Аддз. № 17; 2) пасьведч. на жыхарства ў паграніч. паласе, выд. Заслаўскім Вал. Вык. Кам., Шчэрбіна І. І., кв. 5871.

— Пасьведч. асобы, выд. Менск. Гарніз. Хлебпаякарн. № 1649, Валковіча М. З., кв. 5872.

— Пасьведч. асобы, выд. Загедн. кандуктарскімі брыгадамі 3 вуч. ст. Смаленск № 94331, Хміль С. Д., кв. 5873.

— Лічн. карт., выд. Койданаўскай Вал. Ваен. Аддз. № 12 і інш. лічн. мэнтэ. Круціцкага І. А., кв. 5874.

— Лічн. карт., выд. Мазырскай Пав. Ваен. Кам. № 5610, Шаўна Барыса, кв. 5875.

Акцыянэрнае таварыства

„ХЛЕБОПРОДУКТ“

БЕЛАРУСКАЯ КАНТОРА:

Гор. Менск, Губэрнатарская, № 29, тэлефон № 317.
Тэлеграфны адрэс: Менск, „ХЛЕБОПРОДУКТ“.

Райенныя канторы:

1. У Менску:	Райкантора—Аляксандраўская, 34, тэлефон № 35.
2. „ Койданава	Оптава-розьнічны магазін, Аляксандраўская, 31.
3. „ Варысаве	
4. „ Смалявічах	
5. „ Зембіне	6. „ Ігумене
7. „ Рудзенску	
8. „ Пухавічах	9. „ Бабруйску
10. „ Старых Дарогах	
11. „ Слуцку	12. „ Кэпцэвічах
	13. „ Мазыры

МАНУФАКТУРА хлапчата-папяровая і суконна-шарсыяная, расейская і загра-нічная, НІТКІ, ГАТОВАЯ АДЗЕЖА, ПАЛЬТЫ, ШУБЫ, МЕХАВЫЯ КУРТКІ, ТРЫКАТАЖ, КОЎДРЫ, ГАЛАЎНЫЯ ЎБОРЫ, ХУСТКІ, ФУТРЫ, АБУТАК, ГАЛЭШЫ, ВАЙЛАКІ, ЗЯЛЕЗА-СКАБЯНЫЯ ТАВАРЫ, ўсіх сартоў, СТРУМЕНТЫ, СЕЛЬСК.-ГАСП. ПРЫЛАДЫ, буйныя і дробныя, СОЛЬ, БЕЛАЯ І БУЗУН, МА-ХОРКА, КАНЦАЛЯРСКІЯ ПРЫЛАДЫ, ПАСУДА розная і шмат іншых тавараў

прадаецца і купляецца ў абмен на зэрно і за валічны разь-лік. Прымаецца загатоўка зэрна на камісію.